

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzàèn kì kiiyín jì viwìr ve vìr msòŋ ví dzà á fómo Nyùu wùn à jì ghay ngàŋ seé kfàa wìr msòŋ sí dzà kinsèŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaáŋ é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéŋ wùn à nyaáŋ fó ghay wìr msòŋé kù dìnèŋ ne laàyeé a dzè wo lì nyàm se kwa' wo wù bivirin vífii vé wíri wùn à woŋ wo wíri kì kër fó a yu vijun ve kisunèŋ keé ngèngèr wùn à Bímée, a'fó a dzà là fan wùn à fo kitan kì sìim kì kiiyín jì dzà á shíí wo tavín wo wìr dzèm,

Mo kí dzàèn é shíí jì nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwííy kilòŋ e wìy e rər sí bì' fo bó á yò' dzà kër dzà yimò' fòó sà vitú vév fó sa' vitaaví wùn á nò'sí,

Mo kí dzàèn é shíí fòó yìí é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wír veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayì fèrìn ne nsər fòó sàà bímé yév e kùm kinsèŋ ke gháy wìr nsòŋ, fòó dìn viwìr wùn à viku'uy vé wìr, à virénrén vé lùmèn w' n wííy, e kfèn wáy wáyín jì kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzà'em ye juŋe dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzàèn ngàŋ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu jì á wiy suusín wo', e so fo wìr dzèm wáa ker ghvém e kfèn a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzèm kiiy ghay sìn wùn à vitaaví vìn vi, kí dzà é shíí fo ñkà'mé vèn wáa dzà eyiìn,

Mo kí dzàèn ben,

Dzà'əm Ye Ku'ùne

Nèn fūŋ

Sá'yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, jì mfi' njiin yee rén fo wíri wùn à vitúm vi vidzèm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatì veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rèn ghán sidzèm e vífii, a wiy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duŋrii fó a tavír ghvém gháy sìn wùn a vitaaví vìn vi, shishár shishàr, e mvèm wón wùn ákitu ke nsay fó yìí, aá kiiy e kfèn a lèm kijuujùn e mvèm wìr veé vitum ve dzàèn ngàŋ si wùn à wír veé vitum ve áwune sar sá'ròn vi.

1

Á dzáó wir dzèm rénrén fó ghvəm wùn à fó gháy, á yo' dzáó wir msòŋ jì kwàn. Wìr dzèm km k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífii, a wù kër fó a yìí e wùmò' woo wír moo fər və.

2

Wìr dèm kër ghay wùn à vitaaví ví vidzèm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm ráam, nshòm, kìn lumèn kìn Wííy, kìn lám, bímé yee kùm Nyùu, dzáa sa', kwa'tì símó'sí, kitúm wùn à ñkè' se dzà'əm si, kén, kidzəóy kìn anta' á mó'ó.

3

Wír dzòm kër vitaáví f́o a dzə e t́in, f́oo ỳi mo ẁu ta' a ỳi e ḱf̀n a dzə e ḱiɲ̀n.

4

Wír ỳo' kër f́o a ĺim vikwàn, ḱin a ĺim ĺim yee là vikaanè. Vikwàn ẁun à m̀finè wír msòɲ, ḱin dzə é dzəə rənè ỳo' kër f́o a dzə.

5

Á ỳo' kër f́o a nyàvri e wír a ỳi ḱf́ə kinyò ke ḱí wáa ḱin moo ji wír ỳo' dzə á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzòm kër ghay viró' vidzòm f́o a yensín ji wír.

7

Wír dzòm dzə réɲrén é sar nsər. A nsər kër f́o a sh̀y wun réɲrén là nya'. Nsər kër f́o a ḱiɲ wír dzòm réɲrén là nya' e ghan se kinyà' ḱi nəən ne e nèn bvə' sá' wír msòɲ rən. Lá wír ỳo' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzòm kër ghay ji nsər yeé wòɲ nəə e wun kinyò, e tàr ḱiɲ e ghan se wír /wíri bvə'ən nsər ye wòɲ foon ḱin ye ỳi dzəən é ɲwà' nsər woó wòɲ, ji ỳi wáa sh̀y wun/áwune.

9

Lá wír ỳo'wiy koò wír e f́in e lav, e nə'si ḱin e j̀m fo wòɲ, a bó nsər yeé wòɲ yo' bíimé.

10

Wír dzòm kër ghay réɲrén fo á sá' nsa'rə là kilo', a ẁu kër ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ɲgèɲgèr ye ỳi t́iy fo wun kitu, ḱf̀n sá'nsa' réɲrén mo ỳi dzəən là kilo' f́oo d́in vitaáví ve ẁu ḱerí ẁun à vinyo ve ẁu kër f́oo ỳi vi ẁun à nsa' yee k̀m wun.

11

1. Wír dzòm wo á toyin wun e kinyó kër ghay fo kwa't̀i wáa dzə ji ẁu dzə á là jay, e meé e ghan se ẁu t́im e ɲgèɲgèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun réɲrén mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bí' fo dzəən fen fo dzə dzəó sí f́ə̀sín f́oo sə wun.

2. Bó ỳo'dzə á koò wír ji bí' fo ẁu bù'̀n kinyo, ḱin dzə kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wòɲ ḱin yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy ḱi kooyin, a bó ỳo' dzə á f̀o ɲge' là' ye ỳi shaa kinyo ke ɲwèrín ḱi bù'̀n e ghan se kinyo ḱi ḱi kooyin.

12

Á ỳo' kër f́oo nəə e wír kilit̀i ké dzə'ə'm, ḱf́ə', lá', ntum si ḱin f́o a ròn ghvám rá, ḱin ỳir rá, a bó ỳo'dzə mo nsər ta'à. Wír dzòm kër ghay fo nsər ḱiɲ wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzòm kër ghay f́o a ghan a shíy ááwuneé mvəm wòɲ mo ẁu koɲé.

2. wír dzòm kër ghay f́oo f́ə fo wòɲ wúmó'ó ḱin fo vəə, e ḱf̀n a ker vitaáví f́oo ḱf̀n e bàm e wun wòɲ.

14

1. Wìr dzòm kër ghay wo dzò wù wàa tà' e kfh̃n a yu vijun̄ ve kibeèy fó kinjuyrì wìr kìn dzò é kitum kiné kí.
2. Kibeèy kin ki yò'dzò kí wàa dzò fo wír vee mo a nyén̄ fo nsa' se bó sí yo' kùm dzəə sa' yeé wòn̄ wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíi wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wìr dzòm kër ghay e wun wòn̄ fó a dzə wan Nsay.
2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghày moo wan nsay kìn f́oo sha'nín ghay vó fo wù kúvsín kitúm kf́ó (woŋ vó')

16

1. Vilum wùn à Vikìy ve á kuyin ne là biíy kùm rám, woŋ wùn à biímée, á kër ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kf́óó. Áwune kër vitaáví réŋr̄ŋ é ghan sé tátí vijín, e mv̄òm dzò'òm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsín.
2. Tátí vijiné kù dzó cá' a dzò cá' a dzò fo Wííy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzò á wàa dzə.
3. Kf́óó dzò f́ómo Nyù, a kfh̃n dzò kintatì ke ngwàrìn wòn̄, a kitúm wùn à woŋe kër fó a kìn.

17

1. Wìr dzòm kër vitaáví fó a ker vífá vó fo wun kitu réŋr̄ŋ mo dzò wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.
2. Nsər yo'biimé ji wìr wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wìr dzòm kër ghay fó a ker kwa'tì ró, vííí vó wùn à biímé rəó. Ghay r̄one tátí vitaáví vee f́oo kuvsín dzəó biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatì wùn à wír á mó'ó wùn à é ngèngèr kìn kintatì f́oo òìn biímé ró moo é dùŋrì, e yìi, e ghv̄əm wùn à f́oo lè̄m nsər.

19

Wìr dzòm kër ghay f́oo shù kinyo wùn à f́oo suúy kwa'tì ró; ghay r̄one f́o vitaáví fo wir wáa tiy e wun nshù là kinjiv̄ir wùn à f́oo tà', e səəsí, e kfh̃n sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì si e dzəə see mo sá'ka yìi ghánen sho e kitu ke nsay là biíy.

20

1. Wìr dzòm kër ghay f́oo tarnín wùn à wíri e kfh̃n tátí kintatì ke dzò'òm yee nyaán̄.
2. Lá wìr yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəòn̄ koŋ ró.

21

1. Wìr dzòm kër ghay f́oo a dzə e mv̄òm sa'yee wun wòn̄, fo wun kitu kin f́oo sho' wíri aá li kiró' kf́ó.
2. Wir dzòm kër ghay réŋr̄ŋ f́oo li kinyo kf́ó e dù sho e virə' vé òim vee wun wòn̄ aá ka'ay.
3. Tím sa' yeé wòn̄e wiy a dzə, a dzò mo wíri koŋè. Koŋ r̄one wiy a òìn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí r̄one wiy a yìi wir dzòm wo wù kuyin ne wùn à viréŋr̄ŋ ví, aá wiy a sho' e kilītù kìn é dzəə yee réŋ yimò' ye yi shwinen rən.

22

Wìr dzàm, moo wìr woó wòn kér ghay ló a dzə e kinèn, e klòn a yen ji woŋe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kin wun rénrén mo káv kìn kéŋe dzəə'n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzəə keŋ, dzə'əm wùn á líí woŋ wov ve dzəən ku fó wun viwìr wùn, wùn à ghwóme.

23

1. Wìr dzàm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfəə lim ye wù koŋè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə e kinèn fó kibun ke lim.

2. Wìr dzàm wo wù lim lim rénrén kér fó a ker vila'ay rénrén là nya'.

3. Wìr dzàm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee réŋ ve ví gheenén wun ve dzə ví tòŋ wun wùn à kfəə rəə ji a dzə yí wáa ker viwìr ve wìr msòŋ, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə se sí wáa kìn dzə'əm ró.

4. Wìr dzàm kér ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatì ve ví kin lim ró vee wun kòn.

24

Wìr dzàm kér ghay fóo meémè fo shuu lim a yìi kifá ke wù koŋè, e tatí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzə sì gheenén wùn à vishiíy ve bam vi, a meémè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzàm kér ghay fóo a ker dzə'əm ye yí wáa dzə e gheenén fóo yìi é wùn wun wáa dzə e távín wùn à kfəə rəə, moo fó viyikìr, ndzəy, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə wun, e kfən a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lim, se yásí, sé ndzám, sé vɪŋkfə, sé vidzəənè kìn kighà' woó dzə'əm wo wù shaàne vitaáví vó.

2. Yìy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsó yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzəən kìn é mvəm tatí vijin kìn é visàkii kér ghay rénrén fó a dzə à kinèn é dzə'əm.

26

1. Wìr dzàm kér ghay fóo ye'éy nwà'. Yé'éy ràne kér fó a dzə kisán, a kí fèm ghà'é le, e nkè'se á dzəó yìy yé'éy sho yíyin. Nkè' yé'éy ye yiyìn ràn kér fó a dzə kù fo wìr dzàm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzə tèèter fo wìr dzəm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn si wiy a dzə fo wìr dzàm reŋrén mo vifíí vó ví dzəən.

2. Shíí nwà'wo ye'éyíne kér fó a dzə fóo yìi é wir kiíy wùn à fóo tavír ghwám yee kùm ghay wùn à vitaáví vé wìr msòŋ ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lì vinyo fotèr, a kuyír vɪŋkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm kfəə se wìr msòŋ kìn vitatì ve dzəə bìimé Nyù, e kdòn a tavír lim se kintatì ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèŋ nyaán.

3. Atàr wùn aàiyí kér ghay fóo sho' kfəə ye'éy ye dzə á wáa fo e wón véví.

27

1. Wìr dzàm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lìi woo wun wòn, e kfən a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.

2. Wìr dzàm kér ghay fó dzə e kinèn fó yir wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzə yé tàr vinyò, sán wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzòm kër ghay fó a ker nyaán e wun wòn wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaávi vó ví mo sá' rònè suuyin.

29

1. Wìr dzòm kër fó a lìm, a dzò e wun kilin bì'fo dzòòn fó cá'cá' fo dzò wù kùyr kitú kfó là kinjivìr.

2. Mo wìr dzòm din ghay sìn wùn à vitaávi vó ví, wiy a sòr cá' vinyo vee mo nsòr suuyì, e fí' a kìn kiiy wùn à ghvóme fo ghày wùn à vitaávi vé wìr á mó'ó wùn à fío runér rénren mo lìi wo jun, nyaán woó wòn wùn à dzò'm ye june e wòn wo wìr dzòm kër ghay shoo ta'à.

3. Bó yò'dzò a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzò shó e sa' fèn ke dzò kitúm, kintatì kìn wìr wù bìnér ji kí fó wun vitaávi ji wù wàá yìi á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaávi ví ve á sañen é sa'fèn.
